

Natuur
en
Milieu

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Zijne excellentie Klink
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Betreft: overschrijding acute gezondheidsnormen door bestrijdingsmiddelen in groente en fruit

Amsterdam, 4 februari 2008

Hooggeachte heer Klink,

Milieudefensie, Stichting Natuur en Milieu en consumentenorganisatie Goede Waar & Co vragen uw aandacht voor het volgende. Uit analyse van de meetgegevens van residuen van bestrijdingsmiddelen op groente en fruit, afkomstig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), blijkt dat algemeen geaccepteerde gezondheidsnormen geregeld worden overschreden, terwijl formeel wèl aan de wettelijke normen wordt voldaan. De VWA kan in deze situatie niet optreden tegen het overschrijden van de gezondheidsnormen, omdat er immers géén wetsovertreding plaatsvindt. Als de regelgeving wel adequate normen zou hanteren zouden de ernstig vervuilde producten uit de handel geweerd worden. Nu dit noodgedwongen wordt nagelaten worden kwetsbare groepen, zoals jonge kinderen, onnodig blootgesteld aan onaanvaardbare hoeveelheden bestrijdingsmiddelen.

De wettelijke normen, zoals vastgelegd in Maximale Residu Limieten (MRL), komen niet altijd overeen met de algemeen geaccepteerde gezondheidsnormen. Op basis van de wetenschappelijke inzichten van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Europese Unie is voor een groot aantal stoffen de acute gezondheidsnorm (Acute Referentiedosis, ARfD) vastgesteld. De VWA stelt dat bij overschrijding van deze acute gezondheidsnorm zij *"het product beschouwd als 'onveilig' en 'schadelijk voor de gezondheid' in de zin van de Algemene Levensmiddelenverordening (EC/178/2002)"*. Hierop zal het VWA melding doen aan het Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF), zodat ook andere EU-landen op de hoogte gesteld worden van het voedselveiligheidsprobleem.¹

Uit de analyse van de meetgegevens van de VWA over de periode juli 2006 tot juli 2007 blijkt dat de acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen maar liefst 41 keer is overschreden. Daarvan heeft de VWA 11 keer stappen kunnen zetten omdat tevens een overtreding van de wettelijke MRL norm plaatsvond, zodoende zijn de vervuilde producten uit de handel gehaald. Echter, 30 keer werd wèl de acute gezondheidsnorm overschreden, maar bleef het residugehalte onder de wettelijke norm, waardoor de VWA niet heeft kunnen opgetreden. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de geconstateerde overschrijdingen.

Naast deze daadwerkelijk geconstateerde overschrijdingen van de acute gezondheidsnorm, blijkt uit een nadere analyse dat in theorie bij meerdere bestrijdingsmiddelen de MRL normen zo ruim zijn gesteld dat ze jonge kinderen onvoldoende bescherming bieden. Bij deze stoffen zijn residuniveaus mogelijk onder het niveau van de MRL die echter wel een overschrijding van de acute gezondheidsnorm veroorzaken (dus zonder dat er van een wetsovertreding sprake is). Onderzoek van de Europese Voedselveiligheid Autoriteit (EFSA) liet eerder zien dat de tijdelijke Europese MRL's, die voorgesteld werden in verband met de Europese MRL-harmonisatie, mogelijk

¹ VWA , 2007. Report of pesticide residue monitoring results of the Netherlands for 2006

Natuur
en
Milieu

óók onveilig waren.² Momenteel werkt de VWA al conform de nieuwe geharmoniseerde MRL's. Onze steekproef geeft echter aan dat deze MRL's nog steeds onveilig kunnen zijn! (zie bijlage 2).

Consumenten geven aan bezorgd te zijn over resten landbouwgif in groente en fruit. Deze zorg is gerechtvaardigd, want onder meer de Gezondheidsraad concludeert, op basis van wetenschappelijke inzichten, dat deze residuen risicovol kunnen zijn voor kwetsbare groepen zoals zwangere vrouwen en jonge kinderen³. Uit onze analyse blijkt dat deze kwetsbare groepen met de huidige wettelijke normen onvoldoende worden beschermd. Deze constatering is zorgwekkend omdat de huidige normen óók geen rekening houden met de risico's van een cocktail aan verschillende gifstoffen die men dagelijks door het eten van verschillende producten en de aanwezigheid van meerdere gifstoffen per product binnenkrijgt. Wetenschappers wijzen al jaren op het feit dat meerdere gifstoffen kan leiden tot combinatie-effecten. Van verwante middelen (organofosfaten en carbamaten) is bekend dat de effecten versterkt worden, maar van de meeste combinaties zijn de effecten nog onvoldoende bekend.

Om onnodige blootstelling aan te hoge concentraties bestrijdingsmiddelen te voorkomen vragen wij u om op korte termijn de handhaving zodanig aan te scherpen dat wordt opgetreden tegen de overschrijding van de acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen. Daarnaast verzoeken wij u tevens om over te gaan tot stappen op nationaal en Europees niveau om de schadelijke effecten van bestrijdingsmiddelen op groente en fruit beter af te stemmen op de (nieuwe) wetenschappelijk inzichten, waardoor rekening wordt gehouden met de combinatietoxicologie en kwetsbare bevolkingsgroepen als (ongeboren) kinderen beter worden beschermd.

Wij stellen uw reactie zeer op prijs en zijn uiteraard bereid om bovenstaande punten nader toe te lichten.

Een gelijkkluidende brief sturen wij naar uw ambtgenoot van LNV.

Hoogachtend,

Frank Köhler
Algemeen directeur
Milieudéfensie

Mirjam de Rijk
Algemeen directeur
Natuur en Milieu

Gea Boessenkool
Directeur a.i.
Goede Waar & Co

Kopie aan:

Vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bijlagen (2):

1. Geconstateerde overschrijdingen acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen
2. Onveilige Europees geharmoniseerde residunormen

² EFSA, 2007. Reasoned opinion on the potential chronic and acute risk to consumers health arising from proposed temporary EU MRLs

³ Gezondheidsraad, 2004. Bestrijdingsmiddelen in voedsel - beoordeling van het risico voor kinderen

Bijlage 1 - Geconstateerde overschrijdingen acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen

In de onderstaande tabel staan de geconstateerde overschrijdingen van de acute gezondheidsnorm (ARfD) voor jonge kinderen (1 – 6 jaar), uitgaande van een gemiddeld lichaamsgewicht van 17,1 kg. De residugegevens zijn afkomstige uit de meetgegevens van residuen van bestrijdingsmiddelen op groente en fruit van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) in de periode 2^e helft 2006 en 1^e helft 2007. Het berekenen van de opvulling van de ARfD is gedaan met de door de Wereldgezondheidsorganisatie gebruikte methode⁴, gebruikmakend van de voedselconsumptiegegevens van 1997⁵. De toegepaste ARfD's zijn overgenomen van de Wereldgezondheidsorganisatie en de Europese Unie. Aangenomen is dat er geen verdere verwerking van de producten plaatsvindt (de verwerkingsfactor, ook wel processing factor, is daarmee gelijk aan 1).

VWA code	Monstercode van de VWA
Jaar	Jaar van monsternamen
Product	Geteste product
LP (gram)	Consumptiehoeveelheid van een liefhebber in gram product per dag
U (gram)	Gewicht per product, rekeninghoudend met het eetbare gedeelte, in grammen
V	Homogeniteitfactor
Stof	Aangetroffen bestrijdingsmiddel
ARfD	Acute gezondheidsnorm (acute referentiedosis) in mg bestrijdingsmiddel / kg lichaamsgewicht
Residu	Aangetroffen hoeveelheid residu in mg bestrijdingsmiddel / kg product
%ARfD	Percentage waarmee de acute gezondheidsnorm is opgevuld
MRL	Wettelijke maximale residu limiet in mg bestrijdingsmiddel / kg product
%MRL	Percentage waarmee de wettelijke norm (MRL) is opgevuld

VWA code	Jaar	Product	LP (gram)	U (g)	v	Stof	ARfD	Residu	%ARfD	MRL	%MRL
44589303	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	1.10	300	2.00	55
44589311	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	0.93	253	2.00	47
44589338	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	1.80	491	2.00	90
44589346	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	1.20	327	2.00	60
45913406	2006	Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	1.70	284	5.00	34
56480633	2006	Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	1.30	217	5.00	26
45848426	2006	Druif	200	500	5	Carbendazim	0.02	0.45	132	0.30	155
56053034	2006	Druif	200	500	5	Tebufenpyrad	0.02	0.40	117	0.05	800
58605816	2006	Druif	200	500	5	Fenpyroximat	0.01	0.18	105	0.01	1790
45894711	2006	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.06	345	2.00	3
57885734	2006	Komkommer	200	490	5	Methiocarb	0.02	0.55	161	0.50	110
45896056	2006	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
45755452	2006	Meloen	200	1360	5	Oxamyl	0.001	0.07	409	2.00	4
58586544	2006	Nectarine	156	89.89	7	Carbendazim	0.02	0.50	102	0.20	250
56340904	2006	Perzik	156	89.89	7	Carbendazim	0.02	0.51	104	1.00	51

⁴ http://www.who.int/foodsafety/chem/acute_data/en/

⁵ Voedingscentrum, 1998. Zo eet Nederland: resultaten van de Voedselconsumptiepeiling 1997-1998.

Bijlage 1 - Geconstateerde overschrijdingen acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen

VWA code	Jaar	Product	LP (gram)	U (g)	v	Stof	ARfD	Residu	%ARfD	MRL	%MRL
56308709	2006	Pruim,Kwets	242.75	55.46	7	Fenthion	0.01	0.52	175	0.05	1040
45846962	2006	Sla	71	557.97	5	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.69	204	1.00	69
57891351	2006	Sla	71	557.97	5	Vinclozolin	0.06	5.00	173	5.00	100
56472738	2006	Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.37	353	0.50	74
67805143	2006	Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.23	219	0.50	46
67836065	2007	(Eikenblad) sla	71	557.97	5	Dimethoate	0.02	1.60	166	0.50	320
67836065	2007	(Eikenblad) sla	71	557.97	5	Methomyl	0.02	1.80	187	0.30	621
56302816	2007	(Eikenblad) sla	71	557.97	5	Procymidone	0.035	3.50	208	5.00	70
44784785	2007	Andijvie	299			Procymidone	0.035	4.20	210	5.00	84
44656655	2007	Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	1.50	251	5.00	30
67352998	2007	Druif	200	500	5	Captan	0.1	2.00	117	3.00	67
67813812	2007	Druif	200	500	5	Methomyl	0.02	0.83	242	0.05	1658
67329457	2007	Sperzieboon	193.8		1	Carbendazim	0.02	6.60	374	0.10	6599
58699632	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.04	234	2.00	2
44811669	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
44822148	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
67812867	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.57	3327	2.00	28
56480854	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
58718092	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.02	117	2.00	1
67813189	2007	Kouseband	15		1	Triazophos	0.001	1.20	105	0.01	12000
58307602	2007	Paprika	29.9	159.96	7	Oxamyl	0.001	0.09	109	2.00	4
56689974	2007	Paprika	29.9	159.96	7	Oxamyl	0.001	0.31	379	2.00	16
56311475	2007	Paprika	29.9	159.96	7	Oxamyl	0.001	0.41	501	2.00	20
67792904	2007	Sla	71	557.97	5	Pyraclostrobin	0.03	1.70	118	2.00	85
44628678	2007	Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.15	142	0.50	30
44686783	2007	Tomaat	76.95	85	7	Oxamyl	0.001	0.04	126	2.00	2

Bijlage 2 - Onveilige Europees geharmoniseerde residunormen

In de onderstaande tabel staan de resultaten van een kleine steekproef naar de veiligheid van de geharmoniseerde Europese residunormen. Hieruit blijkt dat in theorie bij meerdere bestrijdingsmiddelen de normen zo ruim zijn gesteld dat ze jonge kinderen onvoldoende bescherming bieden. Bij deze stoffen zijn residuniveaus mogelijk onder het niveau van de MRL die een overschrijding van de acute gezondheidsnorm veroorzaken (dus zonder dat er van een wetsovertreding sprake is). Het berekenen van de opvulling van de ARfD voor jonge kinderen is overeenkomstig met de eerder beschreven methode in bijlage 1.

Product	Product
LP (gram)	Consumptiehoeveelheid van een liefhebber in gram product per dag
U (gram)	Gewicht per product rekeninghoudend met het eetbare gedeelte, in grammen
V	Homogeniteitsfactor
Stof	Aangetroffen bestrijdingsmiddel
ARfD	Acute gezondheidsnorm (acute referentiedosis) in mg bestrijdingsmiddel / kg lichaamsgewicht
EU MRL	Door de EU geharmoniseerde wettelijke residu limiet die door de VWA reeds wordt toegepast, in mg bestrijdingsmiddel / kg product
%ARfD	Percentage waarmee de acute gezondheidsnorm is opgevuld wanneer het residu gelijk is aan de EU MRL

Product	LP (gram)	U (gram)	v	Stof	ARfD	EU MRL	%ARfD
Aardbei	208	12.35	1	Procymidone	0.035	5.00	174
Aardbei	208	12.35	1	Vinclozolin	0.06	5.00	101
Appel	260	112	7	Captan	0.1	3.00	164
Druif	200	500	5	Bifenthrin	0.01	0.20	117
Druif	200	500	5	Endosulfan	0.015	0.50	195
Druif	200	500	5	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.20	167
Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	5.00	835
Druif	200	500	5	Tolyfluanid	0.25	5.00	117
Druif	200	500	5	Triadimenol	0.08	2.00	146
Druif	200	500	5	Vinclozolin	0.06	2.00	195
Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.02	117
Komkommer	200	490	5	Procymidone	0.035	1.00	167
Peer	213	170.17	7	Captan	0.1	3.00	216
Peer	213	170.17	7	Folpet	0.1	3.00	216
Peer	213	170.17	7	Procymidone	0.035	1.00	206
Sla	71	557.97	5	Acetamiprid	0.1	5.00	104
Sla	71	557.97	5	Bifenthrin	0.01	2.00	415
Sla	71	557.97	5	Deltamethrin	0.01	0.50	104
Sla	71	557.97	5	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.50	148
Sla	71	557.97	5	Procymidone	0.035	5.00	297
Sla	71	557.97	5	Pyraclostrobin	0.03	2.00	138
Sla	71	557.97	5	Tolyfluanid	0.25	20.00	166
Sla	71	557.97	5	Vinclozolin	0.06	5.00	173
Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.50	477
Tomaat	76.95	85	7	Endosulfan	0.015	0.50	105
Tomaat	76.95	85	7	procymidone	0.035	2.00	180